

Beroepsprofiel van de leraar

ontwerpnota

De geïntegreerde lerarenopleidingen aan de hogescholen vinden dat het **huidige beroepsprofiel¹ als algemeen, generiek kader voldoet**. Ook de sets van de basiscompetenties² zijn degelijk uitgewerkt en up to date. De geïntegreerde lerarenopleidingen, die deze sets als bouwstenen voor de uitwerking van hun curricula gebruiken, benadrukken **de waarde van de huidige geïntegreerde lerarenopleidingen** die garant staat voor het afleveren van leraren die de basiscompetenties beheersen op startniveau. Alle competenties komen tijdens de opleiding aan bod en worden – naast de voorbereiding en oefening op de campus – ook in een reële werksituatie tijdens de stages ingeoeft. Voor sommige competenties biedt het werkveld weinig tot geen mogelijkheid om ze in de stage op te nemen (bijvoorbeeld partner van ouders). Er zijn ook competenties die leraren bij het afstuderen maar kunnen beheersen op elementair niveau. Pas na enige intensieve onderwijservaring is een meer doorgedreven beheersing mogelijk.

Dat de afstuderende leraar de basiscompetenties op startniveau beheerst, houdt automatisch in dat alle leraren na hun afstuderen deze competenties verder moeten ontwikkelen naar een hoger niveau. Het is dit vervolgstuk, waarbij de basiscompetenties op startniveau verder worden ontwikkeld tot een hoger niveau, dat vandaag ontbreekt. Daarvoor dient een **professionaliseringsbeleid** te worden uitgewerkt dat gericht is op het verder ontwikkelen van de startcompetenties die gebaseerd zijn op het generieke kader. Dit betekent ook dat een gericht en sturend professioneel vormingskader (vorming, nascholing, ...) moet worden voorzien om de leraar te ondersteunen en te begeleiden naar de verdere ontwikkeling van zijn competenties gedurende zijn hele verdere loopbaan. De geïntegreerde lerarenopleidingen zien hierin een **continuüm** dat start bij de **geïntegreerde lerarenopleiding** en zich verder zet in de **uitoefening van het lerarenberoep** en het daar aan gekoppelde **professionaliseringstraject**. Dit continuüm vraagt om een **sterke link tussen de geïntegreerde lerarenopleidingen en de nascholingen en vormingen**. De geïntegreerde lerarenopleidingen dienen dan ook een rol op te nemen in dit nascholing- en vormingsaanbod in functie van het professionaliseringstraject.

Daarnaast dienen leraren ook de kans te krijgen om zich op basis van talenten verder te ontwikkelen in een diversiteit aan functies waarvoor en waarin ze ook worden erkend. Het algemene beroepsprofiel heeft t daarom nood aan een verdere **uitwerking en differentiatie naar functies of functieprofielen** waar leraren kunnen in groeien tijdens hun loopbaan. Hierdoor kan de vlakke loopbaan van de leraar worden doorbroken en kan het onderwijs mogelijk ook andere profielen dan alleen lesgevers aantrekken. Een voorstel van deze differentiatie is uitgewerkt in bijgevoegd **schema**.

In dit voorstel wordt er vanuit gegaan dat **iedere bachelor in het onderwijs start in de functie 'beginnend leraar'** en verplicht is na x-aantal jaar beroepservaring en het met succes volgen van een erkend vormingstraject, een bepaald ervaringsniveau te hebben ontwikkeld waardoor alle beginnende leraren kunnen doorstromen naar de functie van 'ervaren leraar'. Eens de functie 'ervaren leraar' is behaald, kan de individuele leraar kiezen voor een vlakke loopbaan. De 'ervaren leraar' dient zijn kennis en vaardigheden up to date te houden door zich blijvend bij te scholen via erkende vormingen.

Daarnaast wordt de **mogelijkheid** voorzien om zich als 'ervaren leraar' nog verder in de diepte en de breedte te **specialiseren tot senior leraar en/of expert leraar**. De functie van senior leraar en expert leraar kan enkel worden verworven door het met succes volgen van een banaba-opleiding.

¹ Besluit van de Vlaamse Regering betreffende het beroepsprofiel van de leraar van 5 oktober 2007

² Besluit van de Vlaamse Regering betreffende de basiscompetenties van de leraren van 5 oktober 2007

De leraar van de toekomst zal – meer dan vandaag – de competentie van de **leraar als onderzoeker/innovator** moeten beheersen. Het is echter de vraag of alle leraren deze competentie op hetzelfde niveau moeten bereiken en of de differentiatie het doel ook niet bereikt op een andere manier. De meeste geïntegreerde lerarenopleidingen in hogescholen maken al een tijd werk om studenten praktische onderzoekvaardigheden te laten verwerven bij bijvoorbeeld via de bachelorproef. Het **handelingsgericht kunnen werken en praktijkgerichte onderzoeksvaardigheden** zijn voorbeelden van specialiserende of verbredende competentieontwikkeling.

In de huidige **bachelor-na-bacheloropleidingen in het onderwijs** zitten reeds componenten die leiden tot een specialiserende of verbredende competentieontwikkeling. De huidige bachelors-na-bachelors voor de leraren zijn:

- Bachelor in het onderwijs: buitengewoon onderwijs,
- Bachelor in het onderwijs: schoolontwikkeling,
- Bachelor in het onderwijs: zorgverbreding en remediërend leren.

Ook in de erkende vormingen kunnen dergelijke componenten opgenomen zijn. De hogescholen gaan er dan ook vanuit dat leraren die reeds beschikken over een bachelor-na-bachelor in het onderwijs of over een set van erkende vormingen minimaal rechtstreeks kunnen instromen in **de master in het onderwijs**. Redenen hiervoor zijn de reeds verworven competenties en verworven jaren beroepservaring(EVC/EVK). Tevens dient onderzocht te worden of nog bijkomende vrijstellingen kunnen worden verleend op basis van elders verworven kwalificaties.

De bachelor-na-bacheloropleidingen in het onderwijs en de master in het onderwijs dienen zodanig geconcipieerd te zijn dat de leraar tijdens zijn lerarenloopbaan op basis van zijn beroepservaring competenties ontwikkelt die via vorming in een hogeronderwijsinstelling, en het uitvoeren van praktijkgericht onderzoek in de school waar hij als leraar tewerkgesteld is, wordt verdiept en verbreed.

Naast een goed uitgewerkt doorgroei- en professionaliseringstraject voor leraren moet er ook aandacht zijn voor het versterken van de schoolteams met bachelors (zowel professionele als academische) en masters met een andere specialisatie. Dit zijn zij-instromers van wie het basisdiploma niet dat van leraar is en die al dan niet werkervaring hebben. Voor deze zij-instromers moet in de hogescholen een speciaal traject worden uitgewerkt om hen de nodige competenties (onder andere didactische) te laten verwerven die nodig zijn om in een onderwijscontext te functioneren. Deze leraren kunnen onder andere worden ingezet voor functies met een gespecialiseerd takenpakket (vb. zorg, taal, ...) of voor het versterken van het onderwijs in bepaalde vakken (vb. techniek in het basisonderwijs).

Het behoort tot de verantwoordelijkheid en autonomie van de directie om een schoolteam samen te stellen dat in zijn geheel bestaat uit de nodige mix van kwalificaties en functies.

